Pohjois-Suomen
ympäristölupavirasto

LUPAPÄÄTÖS
Nro 69/04/1
Dnro PSY-2003-y-142
Annettu julkipanon jälkeen
20.9.2004

ASIA Lehdonsuon turvetuotantoalueen ympäristölupa, Kuusamo

LUVAN HAKIJA Vapo Oy
PL 318
90101 OULU

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO 4
TOIMINTA JA SEN SIJAINTI 4
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE 4
LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA 4
TOIMINTAA KOSKEVAT SOPIMUKSET 4
TOIMINTA 5
Yleiskuvaus toiminnasta 5
Kuivatus- ja valumavesien käsittelymenetelmät 5
Alueen muut rakenteet 6
Tuotantomäärät ja tuotteet 6
Liikenne 6
Tuotantotoiminnassa käytettävät aineet 6
Toiminnan lopettaminen 6
Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP) 7
Ympäristöjohtamisjärjestelmä 7
YMPÄRISTÖKUORMITUS 7
Päästöt pintavesiin 7
Vesistöön johdettavan kuivatusveden laatu 7
Vesistöön johdettavan kuivatusveden määrä 8
Vesistöön aiheutuva kuormitus 8
Arvio Lehdonsuon tulevasta kuormituksesta 8
Päästöt maaperään ja pohjaveteen 9
Päästöt ilmaan 10
Melu 10
Jätteet, niiden ominaisuudet, määrä ja hyödyntäminen 10
TOIMINTA-ALUE JA SEN YMPÄRISTÖ 11
Alueen luonto ja suojelukohteet 11
Asutus ja muu rakennettu ympäristö 11
Vesistö 11
Vesistöalue ja vesienjohtamisreitti 11
Vuonnanojan veden laatu 11
Irnijärven nykytila 12
Purkuvesistön käyttö ja kuormitus 12
Kalatalous 12
Pohjavesiolot 13
Muut elinkeinot ja toiminnot 13
TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN 13
Vesistön tila 13
Vesistön virkistyskäyttö 14
Kalasto ja kalastus 15
Muut ympäristövaikutukset 15
TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU 15
Käyttötarkkailu 15
Päästö- ja vaikutustarkkailut 15
POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN 16
LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY 17
Lupahakemuksesta tiedottaminen 17
Lausunnot 17
Muistutukset ja mielipiteet 19
Hakijan kuuleminen ja vastine 20
Merkintä 20
Y M P Ä R I S T Ö L U P A V I R A S T O N R A T K A I S U 21
YMPÄRISTÖLUPARATKAISU 21
LUPAMÄÄRÄYKSET 21
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi 21
Päästöt pintavesiin 21
Päästöt ilmaan 22
Melu ja tärinä 22

Jätteiden käsittely ja hyödyntäminen ... 22
Varastointi ... 22
Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet ... 22
Toiminnan lopettaminen ... 22
Tarkkailu- ja raportointimääräykset ... 23
OHJAUS ENNAKOIMATTOMIEN VAHINKOJEN VARALLE ... 23
RATKAISUN PERUSTELUT ... 23
Ympäristöluvan harkinnan perusteet ... 23
Luvan myöntämisen edellytykset ... 24
Lupamääräysten perustelut ... 24
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi ... 24
Tarkkailu- ja raportointimääräykset ... 24
VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN ... 26
LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN ... 26
Päätöksen voimassaolo ... 26
Lupamääräysten tarkistaminen ... 27
Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen ... 27
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO ... 27
Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus ... 27
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET ... 27
KÄSITTELYMAKSU ... 27
Ratkaisu ... 27
Perustelu ... 27
Oikeusohje ... 28
MUUTOKSENHAKU ... 29

HAKEMUS JA ASIAN VIREILLETULO

Vapo Oy on ympäristölupavirastoon 7.10.2003 toimittamallaan hakemuksella pyytänyt Lehdonsuon turvetuotannolle toistaiseksi voimassa olevaa ympäristölupaa hakemuksen liitteenä olevasta suunnitelmasta ilmenevällä tavalla.

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Lehdonsuon turvetuotantoalue sijaitsee Kuusamon kaupungissa Irnin kylässä noin 40 km Kuusamon keskustasta etelään Iijoen vesistöalueella ja Irnijärven lähialueella. Alueen vedet johdetaan tuotantokautena pintavalutuskentän kautta laskuojaan ja edelleen Irnijärven lahteen noin 0,6 kilometrin päässä suolta.

Hakemukseen ei sisälly uutta tuotantopinta-alaa.

Alue sijaitsee peruskarttalehdellä 4521 10.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on ympäristönsuojelulainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 6 §:n perusteella antanut 2.1.2002 päätöksen dnro 1101Y1075-133, jolla se on velvoittanut Vapo Oy:n hakemaan ympäristöluvan Lehdonsuon turvetuotantoalueelle. Lupahakemus on määrätty jätettäväksi Pohjois-Suomen ympäristölupavirastolle viimeistään 31.12.2003.

Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin 7 d) kohdan mukaan luvanvaraista toimintaa on turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus, jos tuotantoalue on yli 10 hehtaaria.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin 5 c) kohdan mukaan ympäristölupavirastossa käsitellään turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus, jos tuotantoalue on yli 10 hehtaaria.

TOIMINTAA KOSKEVAT SOPIMUKSET

Osa alueesta on vuokrattu eri maanomistajilta turvetuotantokäyttöön. Vuokrasopimukset ovat voimassa vuoteen 2033 saakka. Muu osa on hakijan omistuksessa.

TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

Tarkoituksena on jatkaa Lehdonsuon turvetuotantoa auma-alueet mukaan lukien enimmillään 116,2 hehtaarin alalla.

Turpeen tuotantokausi on vuosittain toukokuusta syyskuun alkuun, keskittyen alku- ja keskikesän poutajaksoihin.

Tuotantokenttien ojat on varustettu sarkaojarakentein eli lietteenpidättimillä ja niiden yläpuolelle kaivetuilla lietesyvennyksillä. Koko tuotantoalueen vedet johdetaan tuotantokautena laskeutusaltaana toimivasta pumppausaltaasta pintavalutuskentän kautta alapuoliseen vesistöön.

Toiminta ei aiheuta tilakohtaista korvattavaa haittaa.

Turvetuotantotoiminnassa ei koneiden poltto- ja voiteluaineita lukuun ottamatta käytetä ympäristölle tai terveydelle vaarallisia aineita. Tuotantoalueella syntyy vuosittain jäteöljyä sekä sekajätteitä.

Lehdonsuon turvetuotantoalue on kunnostettu tuotantoon vuosina 1994 - 1997. Tuotanto on käynnistynyt vaiheittain vuodesta 1995 lähtien. Turpeen tuotantokausi on vuosittain toukokuusta syyskuun alkuun, millä ajalla aktiivisia tuotantotöitä on noin 30 - 40 vuorokautta keskittyen alku- ja keskikesän poutajaksoihin. Tuotantokaudella töitä tehdään sääolojen salliessa keskeytyksittä ympärivuorokautisesti. Tuotantoon kuuluu turpeen irrottaminen suon pinnasta, tuotteen kuivatus, keräily ja varastointi aumoihin. Tuotantomenetelmänä alueella käytetään vuodesta 2003 lähtien pelkästään imuvaunutuotantoa.

Tuotantokenttien vuosittaiset kunnostustyöt keskittyvät syksyyn ennen vesien jäätymistä, joskin kunnostus- ja huoltotöitä voidaan tarpeen mukaan tehdä kaikkina vuodenaikoina.

Jyrsinpolttoturpeen toimitusaika rajoittuu joulu-, tammi- ja helmikuulle sekä toukokuulle. Kasvuturvetta toimitetaan kesäkuulta marraskuulle. Kuljetuksia ei ajeta kelirikkoaikana eikä yöaikaan. Suolta on tieyhteys valtatie 5:lle.

Kuivatus- ja valumavesien käsittelymenetelmät

Roudattomana aikana koko tuotantoalueen kuivatusvedet johdetaan laskeutusaltaana toimivaan pumppausaltaaseen, josta vedet pumpataan pintavalutuskentälle. Pintavalutuskentältä vedet johdetaan laskuojaa 1 pitkin Irnijärven lahteen. Pintavalutuskentän koko on 7,0 ha eli 6 % tuotantoalasta (116,2 ha). Pumppauksen päätyttyä vedenpinta nousee kokooja-ojassa ja saavutettuaan padon alapinnan, vesi alkaa purkautua laskuojaan 2. Padon korkeus säädetään siten, että vesi ei nouse tuotantokentälle. Kokooja- ja sarkaojat toimivat jäätyneen maan aikana kiintoaineen laskeutustilana.

Kiintoaineen pidättymistä jo sarkaojastoon tehostetaan ojiin kaivetuilla allassyvennyksillä ja päisteputkiin asennettavilla lietteenpidättimillä. Järjestely tasaa huippuvirtaamia ja ehkäisee niiden aiheuttamaa kiintoaineskuormitusta alapuolisessa vesistössä.

Allassyvennykset puhdistetaan lietetilan täytyttyä, kuitenkin vähintään kerran vuodessa tuotantokauden päätyttyä. Pumppausallas varustetaan pin-

tapuomilla, jolla estetään veden pinnalla mahdollisesti kulkeutuvan turvepölyn pääsy alapuoliseen vesistöön. Tuotantoalueen ulkopuoliset vedet johdetaan eristysojilla tuotantoalueen ja vesiensuojelurakenteiden ohi alapuoliseen vesistöön.

Alueen muut rakenteet

Lehdonsuon työmaan tukikohta-alueella voi olla tuotantourakoitsijoiden kevytrakenteisia siirreltäviä taukotupia tai työkaluvarastoja. Tuotantoalueella ei sijaitse muita rakenteita tai rakennuksia.

Tuotantomäärät ja tuotteet

Keskimääräinen vuosituotanto alueella on koko käytettävissä olevalla tuotantopinta-alalla noin 25 000 m^3 jyrsinpolttoturvetta. Tuotantomäärä riippuu kulutustilanteesta. Kasvuturvetta tuotetaan noin 5000 m^3. Tuotantomäärä ei tule merkittävästi muuttumaan tulevina vuosina. Alueella on vuonna 1999 tuotettu myös palaturvetta.

Liikenne

Lehdonsuolta toimitukset kulkevat valtatie 5:n kautta Kuusamoon. Turpeen toimittamiseen käytetään perävaunullisia rekka-autoja ja lastaukseen kaivinkonetta. Keskimääräisen vuosituotannon toimittamiseen tarvitaan noin 210 autokuormaa. Muutoin tuotantotoiminta aiheuttaa lähinnä vähäistä henkilöautoliikennettä. Tuotantokoneita siirretään satunnaisesti tuotantoalueen ulkopuolisilla teillä.

Tuotantotoiminnassa käytettävät aineet

Tuotannon aikana koneissa käytetään joko diesel- tai polttoöljyä. Koneiden voiteluun tarvitaan lisäksi moottoriöljyjä ja vaseliineja. Polttoaineiden vuosittainen kulutus on reilut 13 000 litraa ja voiteluaineita kuluu vastaavasti noin 100 litraa tuotantokaudessa. Poltto- ja voiteluaineet varastoidaan paloviranomaisten vuosittain hyväksymissä säiliössä ja paikoissa. Palavien nesteiden varastointipaikat merkitään vuosittain päivitettäviin turvallisuussuunnitelmiin.

Lehdonsuon polttoainevarastona on tällä hetkellä yksi 1200 litran siirrettävä polttoainesäiliö, jota säilytetään työmaan paloviranomaisen hyväksymässä paikassa tukikohdassa. Työmaalla ei ole muita polttoainesäiliöitä.

Alueella ei turvetuotantotoiminnassa tai muutoin käytetä muita ympäristölle tai terveydelle vaarallisia aineita.

Toiminnan lopettaminen

Nykyisellä tuotantomäärällä ennen lupaehtojen tarkistamista Lehdonsuolla ei tule jäämään merkittäviä määriä alueita pois tuotannosta, joille voitaisiin jälkikäyttötoimenpiteitä toteuttaa.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)

Lehdonsuon vesienkäsittely perustuu sarkaojarakenteisiin, laskeutusaltaisiin ja roudattomana aikana pintavalutukseen. Koko tuotantokelpoinen pinta-ala kuuluu tehostetun vesienkäsittelyn piiriin. Hakija katsoo, että nykyiset vesienkäsittelymenetelmät vastaavat tämän päivän tietämyksen mukaan Lehdonsuon olosuhteissa parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa (BAT). Pintavalutuskenttä on tarkkailutulosten perusteella toiminut hyvin.

Hakijan arvion mukaan Lehdonsuon toiminnassa sovelletaan kaikilta osiltaan vesienkäsittely, pöly- ja meluhaitat, jätteiden käsittely sekä liikenne huomioon ottaen ympäristön kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa sekä parasta käytäntöä (BEP).

Ympäristöjohtamisjärjestelmä

Vapo Oy:n energiatoimialalla on yhdistetty laatu- ja ympäristöjärjestelmä. Järjestelmää sovelletaan mm. varmistamaan, että prosessien toteuttaminen ja ympäristöasioiden hoito on tehokasta ja jatkuvasti kehittyvää. Laatu- ja ympäristökäsikirja ja työohjeet ovat vuodesta 2002 lähtien olleet yhteiset koko toimialalla. Järjestelmä on rakennettu standardien SFS-ISO 14001 ja SFS-ISO 9001:2000 mukaisesti. Järjestelmälle on myönnetty laatusertifikaatti vuonna 1997 ja ympäristösertifikaatti vuonna 2001. Sertifioinnista vastannut ulkoinen arvioija tekee järjestelmän määräaikaistarkastuksen puolen vuoden välein.

Järjestelmässä olevia laatu- ja ympäristökäsikirjaa sekä työohjeita täydentävät muut erillisohjeet, tietojärjestelmät ja rekisterit.

YMPÄRISTÖKUORMITUS

Päästöt pintavesiin

Vesistöön johdettavan kuivatusveden laatu

Lehdonsuolla on tuotantoaluetta noin 116,2 ha, johon sisältyvää aumaaluetta on yhteensä 7 ha. Koko alueen vedet johdetaan tuotantokautena pintavalutuskentän kautta. Kentän koko on 7 ha ja sen osuus on 6 % tuotantopinta-alasta, mikä ylittää selvästi kentän koolle vaaditun minimisuosituksen.

Lehdonsuon pintavalutuskentältä lähtevän veden laatua tuotantokautena on tarkkailtu vuosina 1999 - 2000 Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueen turvetuotannon kuormitustarkkailussa ja v. 2001 Lehdonsuo on ollut erillisenä virtaamamittaussuona. Aiempina vuosina 1993 - 1998 (kuntoonpanovaiheen kuormitus- ja vesistötarkkailu) tuotantoalueelta tulevan veden laatua on seurattu Vuonnanojassa.

Lehdonsuon pintavalutuskentän kiintoainepitoisuus on ollut kesällä selvästi pienempää kuin pintavalutuskentillä keskimäärin. Pitoisuus alittaa myös luonnontilaisen Vitmaojan kiintoainepitoisuuden. Myös Lehdonsuon COD_{Mn} ja fosforipitoisuus ovat olleet alhaisempia kuin pintavalutuskentällisillä soilla keskimäärin. Fosforipitoisuus on ollut alempi kuin Vitmaojalla. Ammoniumtypen pitoisuus on sen sijaan ollut selvästi suurempaa kuin keskimäärin.

Kokonaistypen pitoisuus Lehdonsuolla on ollut samaa tasoa kuin pintavalutuskentällisillä soilla keskimäärin ja selvästi Vitmaojaa korkeampi. Rautaa on ollut Lehdonsuon valumavedessä vähän.

Tarkkailutulosten ja maastokäynnin perusteella Lehdonsuon pintavalutuskentän toiminta on hyvä.

Vesistöön johdettavan kuivatusveden määrä

Turvetuotantoalueelta lumien sulaminen keväällä tapahtuu yleensä aikaisemmin kuin muulta valuma-alueelta, jolloin tuotantoalueelta tuleva huippuvalunta on ehtinyt tapahtua ennen kuin vesistön muun valuma-alueen huippuvalunta. Näin ollen turvetuotantoalueilla ei ole vesistöjen kevättulvaa suurentavaa vaikutusta. Lehdonsuon valuma on ollut Pohjois-Pohjanmaan soiden keskivalumaa pienempää.

Vesistöön aiheutuva kuormitus

Turvetuotantosuon kokonaisainevirtaama muodostuu luonnonhuuhtoumasta ja tuotannon aiheuttamasta kuormituksesta (nettokuormitus).

Lehdonsuon ominaiskuormitusluvut ovat olleet huomattavasti pienempiä kuin pintavalutuskentällisillä tarkkailusoilla keskimäärin. Vain ammoniumtypen osalta lukemat ovat hieman suurempia. Huomioitava kuitenkin on, että tarkkailuvuonna 2000 tuotannossa oli alle 50 % kokonaispinta-alasta. Suurin osa alasta oli väliaikaisesti tuotannosta pois olevaa aluetta, joka esim. vuonna 1999 oli tuotannossa. Vuonna 2000 myös keskivaluma oli pienempi kuin v. 1999, mikä entisestään pienensi ominaiskuormitusarvoja. Arvioitu luonnonhuuhtouman osuus oli vuonna 2000 suuri johtuen Vitmaojan suurista huuhtouma-arvoista. Tuolloin kaikkien tarkkailusoiden sekä pintavalutuskentällisten tarkkailusoiden keskimääräiset nettokuormitukset olivat nolla, ammoniumtyppeä lukuun ottamatta. Lehdonsuon kuormitustarkkailu osui vuosiin 1999 ja 2000, jolloin valumat ja huuhtoumat olivat varsin alhaisia. Erityisesti vuonna 2000 keskimääräiset bruttoominaiskuormitukset olivat alhaisia suhteessa valumaan.

Arvio Lehdonsuon tulevasta kuormituksesta

Arvio Lehdonsuon kesän kuormituksesta on laskettu käyttäen suon omien ominaiskuormituslukujen keskiarvoja vuosilta 1999 ja 2000. Mittausvuosien pienestä valumasta johtuen ominaiskuormitukset olivat pieniä. Kesäajan todellinen keskimääräinen kuormitus on todennäköisesti arviossa esitettyä suurempaa.

Talven kuormituksen arviointiin on käytetty Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan laskeutusaltaallisten tarkkailusoiden talviaikaista ominaiskuormitusarvoa. Pintavalutuskenttä otetaan Lehdonsuolla yleensä käyttöön toukokuun puolen välin jälkeen, mutta on syksyllä käytössä vielä tuotantokauden jälkeen. Syksyn ja kevään kuormitusarvio on laskettu siten, että puolet kuivatusvesistä on oletettu kulkevan laskeutusaltaiden ja puolet pintavalutuksen kautta.

Tuotantokauden aikainen keskimääräinen bruttokuormitus Lehdonsuolta on arvion mukaan 1,3 kg/d kiintoainetta, 17,9 kg/d COD_{Mn}, 0,01 kg/d fosforia ja 1,35 kg/d typpeä. Turvesuon kuormitus on voimakkaasti riippuvaista valuntaoloista. Voimakkaiden sateiden aiheuttamien valuntahuippujen ai-

kana kuormitukset voivat nousta huomattavasti keskimääräistä suuremmiksi. Vastaavasti alivalumakaudella kuormitus jää keskimääräistä selvästi alhaisemmaksi ja voi kesän kuivana kautena loppua kokonaankin virtaaman ehtyessä. Lehdonsuon pieni valuma ja hyvä vedenlaatu johtavat pienempiin päästöihin kuin keskimäärin pintavalutuskentällisillä tarkkailusoilla.

Vuositasolla Lehdonsuon nettokuormituksen on arvioitu olevan noin 1500 kg/a kiintoainetta, 340 kg/a COD_{Mn}, 3 kg/a fosforia ja 416 kg/a typpeä.

Taulukko 1. Arvio Lehdonsuon (116,2 ha) brutto- ja nettovesistökuormituksesta eri vuodenaikoina.

Tuleva kuormitus	Ala	Kiintoaine	COD_{Mn}	Kok.P	Kok.N
BRUTTO	ha	kg/d	kg/d	kg/d	kg/d
Talvi	116,2	6,45	7,3	0,02	1,34
Kevät	116,2	58,46	76,08	0,23	8,11
Kesä	116,2	1,28	17,88	0,01	1,35
Syksy	116,2	6,48	20,85	0,05	2,13
Vuosi	kg/a	3124	6471	13	710

Tuleva kuormitus	Ala	Kiintoaine	CODMn	Kok.P	Kok.N
NETTO	ha	kg/d	kg/d	kg/d	kg/d
Talvi	116,2	4,3	0	0,01	1,32
Kevät	116,2	24,01	3,05	0,02	3,14
Kesä	116,2	0	0	0	0,39
Syksy	116,2	2,95	7,26	0,03	1,49
Vuosi	kg/a	1502	340	3	416

Taulukko 2. Arvio Lehdonsuon tuotantokauden aikaisesta kuormituksesta keskimääräisessä ja ylivalumatilanteessa. Arviossa on pintavalutuksen oletettu olevan käytössä koko alueella kaikissa virtaamatilanteissa.

Tuleva kuormitus	Ala	Kiintoaine	COD_{Mn}	Kok.P	Kok.N
	ha	kg/d	kg/d	kg/d	kg/d
Kesän keskiarvo (brutto)	116,2	1,28	18	0,01	1,35
Kesän keskiarvo (netto)		0	0	0	0,39
Kesän ylivaluma (1 vrk, brutto)		26	165	0,19	6,15

Päästöt maaperään ja pohjaveteen

Turvetuotantotoiminta ei normaalitilanteessa aiheuta päästöjä maaperään eikä maaperän saastumisen vaaraa.

Poltto- ja voiteluaineiden käyttö sekä jätteiden keräys- ja lyhytaikainen säilytys työmaa-alueella voivat aiheuttaa poikkeustapauksissa, lähinnä säilytysastioiden rikkoontumisen vuoksi, vuotoja maaperään. Päästöjä pyritään ehkäisemään aineiden ja astioiden huolellisella käsittelyllä ja sijoittamalla astiat/säiliöt paikkoihin, joissa mahdollinen vuoto rajoittuu mahdollisimman pienelle alueelle ja on helposti puhdistettavissa.

Turvetuotanto ei normaalitilanteessa aiheuta päästöjä pohjavesiin. Lehdonsuon turvetuotanto ei aiheuta myöskään poikkeustilanteissa erityistä vaaraa päästöistä pohjaveteen, koska tuotantoalueella kerrallaan säilytettävät polttoainemäärät ovat pieniä ja turveperäinen maa johtaa huonosti nesteitä, jolloin mahdolliset vuodotkin rajoittuvat pienelle alueelle ja ovat helposti puhdistettavissa. Toiminta ei myöskään vaikuta pohjaveden laa-

tuun tai saatavuuteen, koska alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita, vedenottamoita tai kaivoja.

Päästöt ilmaan

Turvetuotannon mahdolliset pölyhaitat liittyvät pääasiassa energiakäyttöön tarkoitetun jyrsinturpeen tuotantoon ja ajoittuvat tuotantokaudelle. Tuotetun turpeen laatu vaikuttaa pölyävyyteen: mitä maatuneempaa turve on, sitä enemmän se pölyää. Myös sääolosuhteet, etenkin tuulen voimakkuus ja suunta vaikuttavat pölyämiseen ja pölyn leviämiseen. Tuulen nopeuden ylittäessä 10 m/s, tuotanto keskeytetään lisääntyneen tulipaloriskin vuoksi. Aumaus ja lastaus ovat pölyäviä työvaiheita.

Lehdonsuolla pölyhaittaa voi ilmetä lähinnä tuotantoalueen vieressä kulkevalle 5-tielle. Aikaisempina vuosina pölyämisestä on tullut joitain mainintoja tiellä liikkujilta. Asian korjaamiseksi vuonna 2003 5-tien puoleisella lohkolla on otettu käyttöön vähän pölyävä imuvaunu. Tuotannon aiheuttaman pölyhaitan mahdollisuus lähimmälle asutukselle on erittäin pieni, koska etäisyys on suuri (yli 1 km) ja tuotantoalueen ja asutuksen välissä on suojaavaa puustoa. Asukkailta ei ole tullut valituksia hakijan tietoon.

Melu

Jyväskylän yliopiston Ympäristöntutkimuskeskuksen julkaisun Turvetuotanto ympäristömelun aiheuttajana, tiedonantoja 151, Jyväskylä 1998, mukaan turvetuotannon työvaiheista jyrsintä ja turpeen nosto imuvaunulla aiheuttavat hetkellistä 55 dB:n melua 100 - 200 metrin etäisyydelle työskentelykohdasta. Mittaukset on tehty todellisissa työskentelytilanteissa avoimessa maastossa. Kasvillisuuden (puuston) on todettu tehokkaasti vaimentavan äänen voimakkuutta.

Tuotannon ja liikenteen aiheuttamaa melua voidaan ajoittain havaita tuotantoalueen läheisyydessä. Melu ei ole jatkuvaa eikä todennäköisesti voimakkaimmillaankaan kantaudu tuotantoalueelta lähiasutukseen saakka. Lehdonsuolla käyttöönotettu vähemmän pölyävä imuvaunu on hieman äänekkäämpi kuin vanha, mutta tästä ei arvioida aiheutuvan lisähaittaa.

Jätteet, niiden ominaisuudet, määrä ja hyödyntäminen

Lehdonsuon jätehuolto on järjestetty jätelainsäädännön edellyttämällä tavalla. Työmaan tukikohta-alueella on jätteiden keräilyä varten järjestetty keräysastiat erilaatuisille jätteille. Jätteiden määrä on vähäinen. Talousjätteet kerätään jätesäiliöön, jonka jäteauto käy tyhjentämässä kahden viikon välein. Polttoöljyjen sekä jäteöljyjen varastointi pyritään järjestämään niin, että minimoidaan riskit öljyn joutumisesta maaperään. Yrittäjä huolehtii jäteöljyt kunnalliselle jäteöljyn keräyspaikalle. Muut öljyiset jätteet kerätään säilöön ja toimitetaan Ekokem Oy:lle.

Työmaalle laaditaan jätehuoltosuunnitelma, jota päivitetään tarpeen mukaan vuosittain. Suunnitelmasta käyvät ilmi mm. jätteiden poiskuljettamisesta vastaavat tahot sekä keräysastioiden tyhjennysvälit.

TOIMINTA-ALUE JA SEN YMPÄRISTÖ

Alueen luonto ja suojelukohteet

Lehdonsuon turvetuotantoalueen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelualueita tai Natura 2000 –kohteita. Lähin suojelukohde on Kivisuon soidensuojelualue, joka sijaitsee tuotantoalueelta noin 10 km luoteeseen. Iijoen yläosa on suojeltu koskiensuojelulailla.

Asutus ja muu rakennettu ympäristö

Lehdonsuon välittömässä läheisyydessä ei ole asutusta. Lähimmät asunnot sijaitsevat 1,3 kilometrin päässä tuotantoalueesta.

Vesistö

Vesistöalue ja vesienjohtamisreitti

Iijoen yläosan alueen järvi- ja jokireitti alkaa Iijärvestä ja päättyy Irnijärveen. Lehdonsuon turvetuotantoalue sijaitsee Iijoen valuma-alueella ja kolmannen jakoasteen mukaan Irnijärven lähi-alueella (61.321, F = 1 182 km^2, L = 14,7 %). Turvetuotantoalueen vedet johdetaan käsittelyn jälkeen laskuojan kautta säännöstellyn Irnijärven lahden pohjukkaan noin 0,6 kilometrin päässä tuotantoalueesta. Laskuojan yhtyessä Irnijärven lahteen valuma-alueen koko on 4,18 km^2. Tuotantokauden ulkopuolella vedet johdetaan Vuonnanojan kautta samaan lahteen. Lahden laskiessa Irnijärveen (maantie nro188, silta) valuma-alueen koko on 13,29 km^2. Turvetuotannon osuus valuma-alueesta on 8,7 %.

Irnijärven pinta-ala on 32,4 km^2. Irnijärven lähialueen maankäyttö jakaantuu seuraavasti: kangasmaita 52,7 %, turvemaita 18,1 %, avosoita 4,9 %, peltoja 1,3 % ja vettä 23 %. (SYKE, Hertta-järjestelmä). Lehdonsuon turvetuotantoalue (116,2 ha) on noin 0,1 % Irnijärven lähialueesta.

Vuonnanojan veden laatu

Lehdonsuon alapuolisen vesialueen veden laatua on tarkkailtu kuntoonpanovaiheen kuormitus- ja vesistötarkkailun yhteydessä 1994 - 1997. Tarkkailupiste on sijainnut Vuonnanojan alapuolella maantien nro 188:n sillan kohdalla ja lisäksi on tarkkailtu Irnijärven syvänteen vedenlaatua.

Iijoen yhteistarkkailun yhteenvetoraporttiin vuosilta 1997 - 2001 on koottu Vuonnanojan vedenlaatutietoja. Raportti kuvaa Vuonnanojan alapuolisen pisteen veden laatua vuonna 1997 seuraavasti:

”Vuonnanojan vesi oli sameaa ja kiintoainepitoista tulva-aikana, mutta selvästi Irnijärveä kiintoainepitoisempaa myös muina vuodenaikoina. Kiintoainepitoisuuteen liittyi yleensä korkeampi fosforipitoisuus, mutta esimerkiksi 13.7.1997 fosforia oli vain 13 µg/l. Ottaen huomioon, että ojaan tuli myös turvesuon vesiä, voidaan tasoa pitää matalana.”

Vuonnanojan vedessä kiintoainepitoisuus on ollut ennakkonäytteissä pienempi kuin Lehdonsuon kuntoonpanovaiheessa otetuissa näytteissä. Kunnostusvaiheen kiintoainepitoisuudet kuitenkin pysyivät selvästi alle 10 mg:n lukuun ottamatta selviä kevätaikaisia piikkejä. Huomattavaa on, että

esim. ammoniumtypen pitoisuudessa on ollut suuri ero ennakkonäytteiden välillä. Ennakkonäytteenotto on ollut puutteellista, sillä esim. kokonaisfosforin määrä puuttuu toiselta näytteenottokerralta kokonaan ja typpipitoisuutta ei ole lainkaan mitattu. Näytemäärä on myös liian pieni, jotta voitaisiin päätellä, kuinka suurta Vuonnanojan veden laadun luonnollinen vuodenaikaisvaihtelu on ollut ennen Lehdonsuon kuntoonpanotoimia.

Vuonnanojan kiintoaine-, kokonaisfosfori- ja typpipitoisuushuiput ovat ajoittuneet tulva-aikaan ja Lehdonsuon kuntoonpanovaiheeseen. Erityisesti huhtikuussa 1994 mitattiin korkeita fosforipitoisuuksia ja toukokuussa 1997 korkeita kiintoainepitoisuuksia. Myös Irnijärven säännöstelyllä saattaa olla vaikutusta ainepitoisuuksiin ja niiden vaihteluun. Pitoisuushuiput ajoittuvat osin samaan aikaan kun Irnijärven vedenpinnan nosto. Vuonna 1998 Vuonnanojan vesi oli keskiravinteikasta, kiintoainepitoisuus oli pieni ja vesi melko kirkasta. Raportissa arvioitiin turvesuon vaikutusten olevan lieviä.

Irnijärven nykytila

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on tarkkaillut Irnijärven vedenlaatua 1960 –luvulta lähtien. Irnijärvi kuuluu kansainväliseen Eurowaternet – seurantaverkkoon, jossa seurataan merkittäviksi katsottujen järvialtaiden syvännepaikkojen vedenlaatua laaja-alaisella fysikaalisella, kemiallisella ja biologisella muuttujavalikoimalla vedenlaadussa tapahtuneiden muutosten tunnistamiseksi. Irnijärven veden laatu on erittäin hyvä yläpuolisesta kalankasvatuksesta ja turvetuotannosta huolimatta.

Irnijärven vesi on lievästi humuspitoista, väriltään lievästi ruskeaa ja vähäravinteista. Happitilanne on kevättalvella yleensä hyvä tai erinomainen. Kevättalvella 2003 syvänteessä esiintyi happivajausta (0,7 mg/l). Tilanne oli tältä osin sama kuin muuallakin Suomessa poikkeuksellisen syksyn sääolojen vuoksi, jolloin järvet jäätyivät ennen kuin syystäyskierto oli ohi ja syvänteet eivät ehtineet täysin hapettua. Kesällä järven happitilanne on erinomainen. Veden puskurikyky happamoitumista vastaan vaihtelee erinomaisesta hyvään. Irnijärven vedenlaatu on vesistöjen laadullisen luokituksen mukaan hyvä.

Purkuvesistön käyttö ja kuormitus

Iijoen yläosan kuormittajia ovat kalalaitokset, yksi turvesuo (Lehdonsuo) sekä kohtalaisen runsas loma- ja vakituinen asutus ja muu hajakuormitus. Voimataloudellinen säännöstely Irnin alueen järvillä on aloitettu 1966. Säännöstelyväli Irnijärvellä on noin 4 metriä.

Iijoen vesistöalueella suurin osa ravinnekuormituksesta muodostuu maa- ja metsätalouden hajakuormituksesta. Merkittävin fosforikuormituksen lähde on maa- ja metsätalous. Typpikuormituksesta suurin osa tulee puolestaan ilmalaskeumana. Typen osalta vesistöalueen tärkeimpiä pistekuormittajia ovat taajamat, kalankasvatuslaitokset ja turvetuotanto. Hajakuormituksen osuus Iijoen rehevyyttä lisäävästä ravinnekuormituksesta on 70 - 80 %.

Kalatalous

Lehdonsuon alapuolisen Irnijärven lahden kalastoa ja kalastusta on selvitetty turvetuotannon kalataloudellisen velvoitetarkkailun yhteydessä v. 1994 - 1999. Tiedot on kerätty postitse ja osin haastatteluin paikallisilta kalastajilta. Tiedustelulla on pyritty selvittämään kalastusta, saalista ja ke-

räämään tietoa kalastusta haittaavista tekijöistä. Kalataloustarkkailu on uusittu vuonna 2003.

Kalastus Irnijärven lahdella on vähäistä. Vastanneiden talouksien pääkalastuskohde oli Irnijärvi ja kalastus lahdella on pääasiassa keväistä hauen ja ahvenen kutupyyntiä verkoilla ja katiskoilla. Saalis/kalastava talous on vaihdellut välillä 35 - 77 kg. Vuonna 2003 haukisaalis oli edellisiin vuosiin verrattuna parempi, mutta pieni ahvensaalis pudotti kokonaissaaliin määrän keskimääräistä pienemmäksi. Kalastusta haittaavana tekijänä merkittävimpänä tiedusteluissa mainittiin pyydysten likaantuminen keväisin.

Voimalohi Oy ja Metsähallitus istuttavat Irnijärveen kalanhoitovelvoitteena järvilohta ja -taimenta, siikaa ja harjusta.

Irnijärven kalastus on pääosin kotitarve- ja virkistyskalastusta. Aktiivista kalastusta alueella harrastaa lähes 200 henkilöä. Yleisimmin harjoitetaan verkkokalastusta, joskin vetouistelu on viime vuosina lisääntynyt voimakkaasti. Lisäksi kaksi nuottakuntaa harjoittaa aktiivisesti talvinuottausta.

Irnijärven kalastoon kuuluvat ainakin hauki, muikku, siika, ahven, made, taimen, särkikalat, harjus ja kiiski. Tärkeimmät saalislajit tarkkailujaksolla 1997 - 2001 olivat muikku, taimen, hauki, ahven, made ja siika.

Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen mukaan Irnijärvessä oli v. 1999 erittäin runsas muikkukanta sekä kutukannan että hottakannan osalta (hotta = vajaan vuoden ikäinen muikku). Talvella 2000 - 2001 hottamuikkujen runsaus oli edelleen suuri, mutta aikuisten muikkujen runsaus oli keskimääräistä heikompi. Muikkukantojen vaihtelu on tavallista.

Pohjavesiolot

Tuotantoalueen läheisyydessä ei usean kilometrin säteellä sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita.

Muut elinkeinot ja toiminnot

Lehdonsuon tuotantoalueen lähiympäristö on lähes yksinomaan metsää tai metsäojitettua suota. Lähialueella ei sijaitse muita turvetuotantoalueita. Lähimmät viljelyalueet sijaitsevat 0,9 km:n päässä.

Lehdonsuon tuotantoalue sijaitsee porohoitoalueella.

TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Vesistön tila

Lehdonsuon turvetuotantoalueen kuormituksen vesistövaikutuksia on arvioitu laimentumissuhteen perusteella laskuojan suulla ja Vuonnanojan alaosalla (maantie 188 silta). Tuotantokauden kuormituksen aiheuttamat pitoisuuslisäykset laskettiin kesän brutto- ja nettokuormituksesta keskimääräisessä virtaamatilanteessa ja ylivirtaamakaudella.

Lehdonsuon kuormituksen arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla, koska tuotantoalassa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Lehdonsuon kuormituksen aiheuttamat laskennalliset pitoisuusmuutokset laskussa Irnijärven lah-

teen kesän erilaisissa virtaamatilanteissa ovat kiintoaineella alle 1 mg/l, kemiallisella hapenkulutuksella 0 - 4 mg/l, fosforilla 0 - 2,6 µg/l ja typellä 87 - 299 µg/l. Virtaamat ovat alhaisia, jolloin ravinteiden, kiintoaineen sekä happea kuluttavan aineksen lisäyksellä saattaa olla vaikutusta veden laatuun. Etenkin typen laskennallinen pitoisuuslisä on melko korkea.

Lehdonsuolla on havaittu virtaaman tyrehtyvän välillä kokonaan, jolloin vesistökuormitusta ei tapahdu lainkaan.

Lehdonsuon kuormituksen aiheuttamat laskennalliset pitoisuusmuutokset laskussa Irnijärveen erilaisissa virtaamatilanteissa ovat kiintoaineella alle 0,1 mg/l, kemiallisella hapenkulutuksella 0 - 1,24 mg/l, fosforilla alle 1 µg/l ja typellä 50 - 94 µg/l.

Taulukko 3. Arvio Lehdonsuon turvetuotantoalueen kuormituksen aiheuttamista pitoisuuslisäyksistä laskuojan alaosalla (F = 4,18 km^2) ja Vuonnanojan alaosalla (F= 13,28 km^2).

Laskuojan alaosa	Valuma l/s km^2	Virtaama l/s	Kiintoaine mg/l	COD_{Mn} mg/l	Kok.P µg/l	Kok.N µg/l
Kesän keskiarvo (brutto)	12,55	52,5	0,3	4	2,6	299
Kesän keskiarvo (netto)	12,55	52,5	0	0	0	87
Kesän ylivaluma	60	251	0,14	2,6	1,4	158
Vuonnanojan alaosa (silta)	**Valuma l/s km^2**	**Virtaama l/s**	**Kiintoaine mg/l**	**COD_{Mn} mg/l**	**Kok.P µg/l**	**Kok.N µg/l**
Kesän keskiarvo (brutto)	12,55	167	0,09	1,24	0,81	94
Kesän keskiarvo (netto)	12,55	167	0	0	0	27
Kesän ylivaluma	60	797	0,04	0,8	0,44	50

Lehdonsuon kuormitus rajoittuu Irnijärven rehevään lahteen. Tuotantoalueen kuormitus nostaa erityisesti typpipitoisuutta. Huomattava on, että kuormitusvaikutuksen voimakkuus ja vaikutusalueen laajuus riippuvat suolta tulevan veden laadun lisäksi järven säännöstelystä eli missä määrin laimentumista tapahtuu. Virtauksen suunta ja vesimäärä lahdessa vaihtelee voimakkaasti säännöstelyn takia. Lahti on huhtikuussa kuivillaan, jolloin alueella virtaa Vuonnanoja. Lahti muodostuu jälleen toukokuussa, kun säännöstelyallasta täytetään. Vedenpinnan vaihtelu irrottaa maa-ainesta ja pohjasammalia lahdessa.

Turvetuotannon vaikutuksen ei arvioida ulottuvan lahtea pidemmälle, sillä Irnijärven tilassa ei ole tapahtunut muutoksia turvetuotannon aloittamisen jälkeen. Lisäksi Lehdonsuon tuotantoalueen pinta-ala on vain noin 0,1 % Irnijärven lähialueesta, jolloin turvetuotannon kuormitusvaikutus alueella jää hyvin marginaaliseksi. Irnijärvi kuuluu kymmenen voimakkaimmin säännöstellyn järven joukkoon Suomessa, joten on todennäköistä, että esim. säännöstelystä aiheutuva rantojen kuluminen on yksi tärkeimmistä Irnijärven tilaan vaikuttavista tekijöistä.

Vesistön virkistyskäyttö

Turvetuotannolla ei ole merkittävää vaikutusta Irnijärven lahden virkistyskäyttöön.

Irnijärven tilassa ei ole Lehdonsuon turvetuotannon johdosta tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka aiheuttaisivat haittaa virkistyskäytölle. Tuotanto-

määrissä ei myöskään jatkossa tapahdu sellaisia muutoksia, jotka aiheuttaisivat haittaa.

Kalasto ja kalastus

Irnijärven lahden kalasto koostuu pääasiassa veden laadun muutoksia melko hyvin kestävistä kevätkutuisista lajeista kuten hauki, ahven ja särki, joiden kantoihin turvetuotantohankkeen suorat haitalliset vaikutukset ovat vähäisiä. Myöskään kalastukseen hankkeella ei ole vaikutusta. Rehevää lahtea pidemmälle yksittäisen turvetuotantoalueen kuormituksella ei ole vaikutusta Irnijärvessä.

Muut ympäristövaikutukset

Lupakaudella Lehdonsuon tuotannon jatkaminen ei aiheuta olennaisia muutoksia maisemaan.

TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Käyttötarkkailu

Tuotantoalueella pidetään päiväkirjaa, johon merkitään säätiedot, ojien ja vesiensuojelurakenteiden rakentamis-, kunnossapito- ja puhdistusajankohdat, viranomaisten tai muiden ympäristöasioihin vaikuttavien tahojen tarkastukset ja kaikki sellaiset tapahtumat, joilla voi olla vaikutusta työmaalta lähtevään vesistökuormitukseen.

Päiväkirjaan merkitään niin ikään toiminnan poikkeustilanteet sekä mahdolliset havaitut pöly- ja meluhaitat. Päiväkirjamerkinnöistä tehdään vuosittainen yhteenveto.

Päästö- ja vaikutustarkkailut

Lehdonsuon turvetuotantoalue on kuulunut Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueen turvetuotantosoiden käyttö- ja kuormitustarkkailuohjelmaan. Nykyinen tarkkailuohjelma on laadittu vuosille 2003 - 2005. Yhteistarkkailu on ollut käynnissä vuodesta 1986 lähtien. Periaatteena on ollut, että kuormitustarkkailuun valittujen soiden tulosten perusteella on laskettu menetelmäkohtaiset ominaiskuormitusluvut. Näiden lukujen avulla on arvioitu alueen kaikkien turvetuotantosoiden kuormitus.

Iijoen vesistöalueen turvetuotantosuot kuuluvat Iijoen yhteistarkkailuohjelmaan. Nykyinen tarkkailuohjelma on laadittu vuosille 2003 - 2005. Lehdonsuon vesistötarkkailupiste sijaitsee Vuonnanojassa, joka on mukana kolmen vuoden välein tehtävässä alueellisessa seurannassa. Irnijärven syvännepiste on mukana vuosittain tehtävässä alueellisessa seurannassa.

Kalastustiedustelu Irnijärven lahdella on tehty viimeksi vuonna 2003 voimassa olevan yhteistarkkailuohjelman mukaisesti. Hakija katsoo, ettei kalastustiedustelua ole jatkossa järkevää uusia lahden vähäisen kalataloudellisen merkityksen vuoksi. Turvetuotannon vaikutuksia on myös käytännössä melko mahdotonta erottaa voimakkaista säännöstelyvaikutuksista.

Lehdonsuolla pölystä on tullut ilmoituksia viereisen 5-tien käyttäjiltä. Lehdonsuolla tilanne on huomioitu edellä esitetyllä tavalla. Hakija katsoo, ettei pöly- ja meluvaikutuksia ei ole Lehdonsuon olosuhteissa tarpeen tarkkailla, vaan järkevämpää on panostaa pöly- ja meluhaittojen ehkäisyyn.

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Turvetuotantotyön ajankohta, kuiva kesäkausi ja työn luonne aiheuttavat ympäristölle paloturvallisuusriskin. Sen minimoimiseksi ja perustietojen jakamiseksi sidosryhmille laaditaan työmaille vuosittain turvallisuussuunnitelma. Suunnitelmista ja ohjeista annetaan koulutusta ja ne jaetaan työmaalla toimivalle henkilöstölle ja yrittäjille. Työmaille on nimetty palo- ja pelastusorganisaatio, joka vastaa mahdollisen tulipalon alkusammutuksesta ja muiden hätätilanteiden hoitamisesta. Työmailla on tarvittava alkusammutuskalusto ja ensiapuvälineistö sekä toiminta- ja ensiapuohjeet onnettomuustilanteiden varalle.

Paloviranomaisille toimitetaan vuosittain päivitetyt paloturvallisuussuunnitelmat. He tekevät ennen tuotantokauden alkua arviointi- ja tutustumiskäyntejä työmailla ja hyväksyvät työmaan palosuojeluvalmiuden. Viranomaiset osallistuvat tuotantoyksiköiden palosuojelukoulutukseen ja harjoitusten pitämiseen.

Koska lähin asutus sijaitsee verrattain kaukana tuotantoalueesta, ei alueella mahdollisesti varotoimista huolimatta syttyvä turvepalo aiheuttaisi välitöntä vaaraa ympäristön ihmisille.

Lehdonsuolla ei ole sellaisia vesiensuojelurakenteita, jotka aiheuttaisivat erityistä riskiä ympäristölle. Pintavalutuskentän patorakenteen tai penkan pettäessä voi normaalia suurempia kiintoaine- ja ravinnepitoisuuksia päästä alapuoliseen vesistöön. Tällaisen häiriön korjaustoimet ratkaistaan tapauskohtaisesti. Lehdonsuon pintavalutuskentän penkereen kestävyydessä on ollut ongelmia aikaisempina vuosina. Korjaustoimet on tehty välittömästi sortuman havaitsemisen jälkeen ja penkkaa on jouduttu korjaamaan useaan otteeseen. Nykyisin penkan kestävyydessä ei ole ongelmia ja se toimii hyvin. Kaikista häiriötilanteista sekä niiden korjaustoimista on ilmoitettu Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle.

Laskeutusaltaiden sortumat tms. eivät Lehdonsuon oloissa aiheuta erityistä riskiä tuotantokautena, koska vedet johdetaan altaiden jälkeen vielä pintavalutukseen. Häiriötilanteista ei aina aiheudu lainkaan vaikutuksia tuotantoalueen ulkopuolelle. Tilanteita pyritään ennaltaehkäisemään rakenteiden hoidolla, kunnon seurannalla ja korjaustoimilla.

Ympäristöviranomaiset tarkastavat oman harkintansa mukaan työmaan ympäristönhoidon tasoa sekä vesiensuojelurakenteita ja antavat tarkastuksiin liittyen ohjeita ja velvoitteita.

Lehdonsuon turvetuotantoalueella on voimassa oleva ympäristövahinkovastuuvakuutus.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Ympäristölupavirasto on antanut hakemuksen tiedoksi kuuluttamalla ympäristölupavirastossa ja Kuusamon kaupungissa 5.11.-5.12.2003 sekä erityistiedoksiantona asianosaisille. Lausuntoa on pyydetty Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselta, Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskukselta, Kuusamon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta ja Kuusamon kaupungilta. Hakemuksen kuuluttamisesta on ilmoitettu Sanomalehti Koillissanomissa 5.11.2003.

Lausunnot

1. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on lausunut hakemuksesta seuraavaa:

Alueidenkäyttönäkökohdat

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavassa alueelle ei ole osoitettu aluevarauksia. Vahvistamattomassa maakuntakaavassa (maakuntavaltuusto hyväksynyt 11.6.2003) alue on osoitettu pohjakarttamerkinnällä turvetuotannossa olevaksi alueeksi, mutta ei varsinaiseksi tuotantoalueeksi (eo-t). Mikäli ympäristölupa myönnetään, niin myös näihin alueisiin tulee soveltaa maakuntakaavan yleistä suunnittelumääräystä:

"Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti. Turvetuotannon lopettamisen jälkihoidon ympäristövaikutukset tulee käsitellä valvonta- ja lupaviranomaisten kanssa ennen tuotannon päättymistä. Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet."

Alueelle ei ole laadittu asema- eikä yleiskaavoja. Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan lähin asutus sijaitsee noin 1,2 km:n etäisyydellä. Alueidenkäytön osaston tiedossa ei ole aluetta koskevia maankäyttöhankkeita tai suunnitelmia.

Vesiensuojelunäkökohdat

Sulan maan aikana Lehdonsuon vedet pumpataan pintavalutuskentälle, jonka koko on 5,6 % sille kohdistuvasta valuma-alueesta. Kenttä täyttää mitoitussuositukset ja veden tarkkailun perusteella vesienkäsittely näyttäisi toimivan.

Maastotarkastuksella 5.9.2000 tuli esille, että pintavalutuskentän penkkojen pysyvyyden kanssa oli ollut ongelmia. Kentällä olevaa jako-ojaa ei voida tyhjentää. Koko kenttä ei ole tehollisessa käytössä, mutta kentän reilun pinta-alan vuoksi siitä ei ole haittaa.

Lehdonsuolla ei ole pumppausajan ulkopuolisia vesiä varten tehtyä laskeutusallasta, vaan muuna kuin pumppausaikana suon ojasto toimii laskeutustilana, ja vedet ohjautuvat laskuojan 2 kautta alapuoliseen vesistöön. Suon pinta-ala huomioon ottaen alue vaatisi kaksi laskeutusallasta, jotta mitoitusohjeet täyttyisivät.

Kuormituksen arviointi, vesistövaikutukset ja tarkkailu

Hakemuksen liitteenä olisi pitänyt esittää kaikki mitatut analyysitulokset Vuonnanojan tarkkailupisteestä. Vuonnanojasta on otettu Iijoen yhteistarkkailun mukaan näytteitä myös vuonna 2003 yhteensä neljä kertaa. Kuusamon ympäristötoimi on tehnyt raportin vuosien 1994–1997 tarkkailutuloksista. Raportissa epäillään, ettei Irnijärven syvänteestä ole otettu näytteitä, mutta näytteet on otettu kahdesti vuodessa vuodesta 1972 lähtien. Tuloksia on tarkasteltu hakemuksessa, mutta niitä ei ole liitetty hakemukseen.

Tuotantokauden ulkopuolella laskuojaan 2 johdettujen vesien määrää ja laatua ei ole mitattu tai arvioitu.

Pintavalutuskentän toiminnan seuranta on sattunut vuosille, jolloin virtaamat ovat olleet tavallista alhaisempia. Näin olen kesäajan todellinen keskimääräinen kuormitus on todennäköisesti esitettyä suurempaa, kuten hakemuksessa on todettukin. Syksyn ja kevään kuormitusta laskettaessa on puolet vesistä oletettu menevän pintavalutuksen kautta, mutta näin toimittaessa olisi pitänyt esittää tueksi päiväkirjamerkinnät pumppauksen aloitus- ja lopetusajankohdista. Myös vuosikuormitus voi olla todellisuudessa esitettyä arviota suurempi, koska laskentaan on käytetty laskeutusaltaalla varustettujen soiden kuormituslukuja ja Lehdonsuolla on tuotantokauden ulkopuolella käytössä vain sarkaojarakenteet.

Vesistövaikutusarvio edellä esitettyjä huomautuksia lukuun ottamatta on tehty hakemuksessa riittävällä tarkkuudella ja Lehdonsuon kuormituksen vaikutusten voidaan arvioida ulottuvan lähinnä Irnijärven lahteen.

Pölyasiat

Ympäristökeskukseen ei ole tullut valituksia Lehdonsuon pölyämisestä. Hakemuksen mukaan 5-tien puoleisella lohkolla 1 on otettu käyttöön vähän pölyävä imuvaunu, koska tiellä liikkujilta on tullut valituksia hakijalle.

Ympäristökeskuksen kanta

Lehdonsuolle voidaan myöntää ympäristölupa. Tuotantoajan vesiensuojelu täyttää parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteen, mutta muuna aikana käytössä on vain sarkaoja-altaat. Pumppauksen ulkopuolisia aikoja varten (talviaika ja mahdolliset tuotantokauden aikaiset häiriöt pumppauksessa) vesiensuojelua on tehostettava esimerkiksi rakentamalla mitoitukset täyttävää laskeutustilaa ennen vesien johtamista laskuojaan 2.

Päiväkirjaan tulee merkitä vuosittaiset pumppauksen aloitus- ja lopetusajankohdat ja päiväkirjamerkinnöistä tehtävä kooste, joka toimitetaan pyydettäessä ympäristökeskukseen. Seuraavaan lupamääräysten tarkistamishakemukseen on liitettävä yhteenvedot päiväkirjoista.

Pölyhaitan minimoimiseksi on syytä jatkaa vähän pölyävän imuvaunun käyttöä ainakin lohkolla 1. Tuulen suunnasta ja voimakkuudesta on tehtävä havaintoja ja merkintöjä päiväkirjaan.

Päästö- ja vaikutustarkkailut voidaan järjestää hakijan esittämällä tavalla. Hakemuksen liitteenä esitetty Iijoen yhteistarkkailuohjelma ei ole Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen päätöksen 5.3.2003 (dnro 1195Y0315-103) mukainen. Ohjelmasta puuttuu mm. kolme pohjaeläinhavaintopaikkaa. Hakijan on toimitettava päätöksen mukainen ohjelma lupavirastolle.

2. Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus on todennut, että pintavalutuskenttä on toiminut tarkkailutulosten perusteella keskimääräistä paremmin mutta veden laatu on alapuolisessa vesistössä kuitenkin huonontunut. Lausunnon antaja on katsonut, että yleiselle kalatalousedulle aiheutuva haitta on niin vähäinen, että kompensaation määrääminen ei ole tarpeen ja että lupa voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevana ehdolla, että hakemus lupaehtojen tarkistamiseksi on jätettävä vuoden 2013 loppuun mennessä, että hankkeen kalataloudellisia ja ympäristövaikutuksia tarkkaillaan. Tarkkailu voi olla osa Iijoen yhteistarkkailua.

3. Kuusamon kaupungin ympäristölautakunta ja Kuusamon kaupunki ovat vaatineet, että lupahakemusta olisi täydennettävä arviolla pintavalutuskentän ohi juoksutetun veden määrästä ja sen kuormitusvaikutuksesta. Vesistökuormituksen tarkkailuun tulisi vuosittain sisällyttää arvio pintavalutuskentän ohi juoksutetun veden määrästä ja tietoa ohijuoksutetun veden laadusta.

Muistutukset ja mielipiteet

4. AA (Sannala RN:o 28) ja BB (Erkkilä RN:o 7:2) ovat muistuttaneet, että tuotantokauden päättyessä ei turvelietettä ole poistettu tuotantoalueen ojista ja kokoojaojista, mistä johtuen irrotettu turve kulkeutuu Irnijärveen kevättulvan aikana. Keväällä veden ollessa matalalla turvetuotantoalueen vedet kulkeutuvat jään alla kapeaa ojamaista kanavaa myöten Vuonansuun läpi Irnijärveen saakka. Syklonisuodattimia ei ole käytetty. Niitä tulee käyttää vastaisuudessa.

5. CC (Puistola RN:o 6:1) on muistuttanut, että koska hakija ei ole lukuisista huomautuksista huolimatta tyhjentänyt syksyisin sarkaojia eikä pumppaamon lähellä olevaa keräilyallasta valuu niihin tuotantoaikana kertynyt turve keväällä tulvaveden mukana suoraan Irnijärveen. Vesistökuormitus kohdistuu Irnijärveen, ei hakemuksessa mainittuun rehevään lahteen, joka on keväällä ja kesällä karu mutapohjainen kapea (4 - 6 m leveä) joki, jossa on voimakas virtaus Irnijärveen. Luvan antaja vaatinee hakijaa puhdistamaan altaat ja näin estämään kiinteän aineksen pääsy suoraan vesistöön. Tuotantoaikana turpeen keräilyvaunuissa ei ole suodattimia, joten valtaisa pölypilvi leijailee laajalla alueella josta se kulkeutuu tuulen mukana aiheuttaen haittaa. Hakija tulisi velvoittaa käyttämään suotimia. Lisäksi tulisi seurata jo vesistöön valuneen turvelietteen kerääntymistä ja miten se järven pohjassa vaikuttaa kalojen lisääntymiseen. Aiheutuneet vahingot tulisi korvata vesialueen omistajille.

6. Irnin kylän vesialueen osakaskunta RN:o 876:4 ja Kuusamon yhteisten vesialueiden osakaskunta RN:o 876:1:0 ovat muistuttaneet, että hakija ei ole säännöksistä huolimatta puhdistanut syksyllä sarkaojia eikä pumppaamon alapuolista keräilyallasta ja vaatineet hakijan velvoittamista näihin toimenpiteisiin sekä huolehtimaan että turvelietettä ei missään vaiheessa pääse suoraan vesistöön. Muistuttajat ovat vaatineet hakijaa käyttämään keräilyvaunuissa suodattimia, koska huomattava pölypilvi leijailee koko noston ajan lähialueella ja pöly levittäytyy useiden kilometrien säteelle aiheuttaen haittaa. Vuonnansuussa ja muualla Irnijärvessä on havaittavissa pyydysten lisääntynyttä likaantumista, mikä aiheuttaa haittaa kalastukselle. Muistuttajat ovat katsoneet, että imeytyskenttä ei toimi tarkoitetulla tavalla ja vaatineet, että kentän toimintaa on parannettava ja vesistöön valuvia ravinteita kontrolloitava säännöllisesti. Lisäksi muistuttajat ovat vaatineet aiheutuneita haittoja korvattaviksi, mikäli hakijalle myönnetään lupa ja aiheutettuja haittoja ei poisteta. Tarkemmat korvausvaatimukset esitetään tarvittaessa myöhemmin.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakija on antanut 30.1.2004 vastineen lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin.

Ympäristökeskuksen lausunnon johdosta hakija on huomauttanut, että seutukaavassa EO-T -merkinnällä osoitetaan alueita, joihin jo kohdistuu tai joille on odotettavissa turvetuotantoa. Vielä vahvistamattomassa maakuntakaavassa merkinnällä eo-t osoitetut alueet eivät ole tällä hetkellä tuotannossa, mutta toisinaan niihin sattaa sisältyä myös toiminnassa olevia turvetuotantoalueita, jotka on tällöin merkitty harmaalla pohjavärillä. Laskeutusaltaiden osalta hakija on todennut, että nykyisen ratkaisun suunniteltiin olevan toiminnassa niin kauan kuin kokooja- ja sarkaojia voidaan käyttää laskeutustilana kuivatusvesien nousematta tuotantoalueelle. Tämä tilanne on vallitsevana nykyisellä pinta-alaan nähden varsin pienellä tuotantomäärällä vielä muutamia vuosia. Kun kuivatusvesi uhkaa nousta tuotantoalueelle, hakija rakentaa alueelle mitoitusohjeiden mukaiset laskeutusaltaat. Nykyinen rakenne padottaa vettä normaalia suuremmaksi rakennettuun kokoojaojaan sekä sarkaojastoon laajalle alueelle lohkolla 2, joten laskeutus- ja lietetilaa on riittävästi. Hakija on huomauttanut, että Lehdonsuolla on käytössä laskeutustilana pumppausajan ulkopuolella ohitusrummun vesipinnan korkeustason alapuolinen tila kokooja– ja sarkaojissa, mikä on moninkertaisesti suurempi kuin pelkät sarkaojarakenteet.

Kuusamon kaupungin lausunnon johdosta hakija on todennut, että vaatimus lupahakemuksen täydentämisestä sekä pintavalutuskentän ohi juoksutetun veden vuosittaisesta tarkkailusta tulee kohtuuttomana hylätä. Hakemussuunnitelmassa esitetty arvio tuotantokauden ulkopuolisesta kuormituksesta on riittävä.

Irnin kylän vesialueen osakaskunnan, Kuusamon yhteisten vesialueiden osakaskunnan, AA:n ja BB:n sekä CC:n muistutusten johdosta hakija on todennut, että suolta ei pääse turvelietettä suoraan vesistöön missään olosuhteissa ja että vesiensuojelurakenteet puhdistetaan lietetilojen täytyttyä kuitenkin kerran vuodessa tuotantokauden päätyttyä. Alueella on otettu vuonna 2003 käyttöön vähän pölyämistä aiheuttava imuvaunu. Hanke ei aiheuta muistuttajien esittämiä kalastovaikutuksia, minkä kalatalousviranomainenkin on lausunnossaan todennut. Muistuttajien esittämiä vaikutuksia voi esiintyä, mutta niiden alkuperä ei ole Lehdonsuo. Tarkkailu hoidetaan hyväksyttyjen tarkkailuohjelmien mukaan. Hanke ei aiheuta tilakohtaisesti korvattavia haittoja eikä kompensoitavia kalataloushaittoja.

Hakija on vastineen liitteenä toimittanut hakemuksen jättämisen jälkeen hakijan saamat vuotta 2003 koskevat kahden tarkkailunäytteen tulokset.

Merkintä

Kuusamon ympäristötoimi on toimittanut 11.5.2004 tarkastuspöytäkirjan 7.5.2004 suoritetusta tarkastuskäynnistä Vuonnansalmen sillalla ja Vuonnanojalla. Pöytäkirjan liitteenä on kuvia Vuonnansalmen sillalta ja Vuonnanojan alkupäästä.

YMPÄRISTÖLUPARATKAISU

Ympäristölupavirasto myöntää Vapo Oy:lle ympäristöluvan turvetuotantoon Kuusamon kaupungissa sijaitsevalla Lehdonsuolla. Tuotantoalueen vedet saadaan johtaa Irnijärveen. Tuotannossa oleva suoala on enimmillään 116,2 ha.

Ympäristönsuojelulain nojalla korvattavaa vahinkoa ei arvioida aiheutuvan.

Luvan saajan on noudatettava lupamääräyksiä.

LUPAMÄÄRÄYKSET

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Päästöt pintavesiin

1. Lehdonsuon tuotantoalueen vedet on johdettava hakemuksen liitteenä 1 olevan 1.10.2003 päivätyn piirustuksen "Suunnitelmakartta" MK 1:10 000 mukaisesti sulan maan aikana pumppausaltaan ja pintavalutuskentän kautta ja muulloin virtaamaa tasoittavien sarka- ja kokoojaojien kautta vesistöön johtaviin ojiin.

2. Ojaan 2 tapahtuvaa veden johtamista varten on luvan saajan rakennettava asianmukainen laskeutusallas tai laskeutusaltaat niin, että se on käytettävissä 1.9.2007. Allas on tehtävä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.

3. Sarkaojissa on oltava lietesyvennykset ja lietteenpidättimet. Tuotantoalueen ulkopuolisten alueiden on oltava eristetyt tuotantoalueesta eristysojilla, jotka on varustettu lietesyvennyksillä.

4. Tuotantotoiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että vesistökuormitus jää mahdollisimman vähäiseksi. Turpeen käsittelypaikkojen ja ojien väliin tulee jättää suojavyöhyke, jotta turvetta ei joudu ojiin.

5. Vesiensuojelurakenteet ja laitteet sekä laskuoja on pidettävä kunnossa ja niiden toimivuus on tarkistettava säännöllisesti. Altaat ja syvennykset on tyhjennettävä tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa tuotantokauden päättyessä. Rakenteiden ja laitteiden toimivuudesta ja altaiden sekä syvennysten tyhjennyksestä on annettava tarvittavat tiedot ympäristökeskukselle.

6. Vesiensuojelurakenteisiin saadaan ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla tehdä sellaisia muutoksia, joilla ei ole haitallisia ympäristövaikutuksia.

Jos lupakauden aikana ilmenee tarvetta massansiirtoihin, tulee niitä ja niihin liittyviä vesiensuojelurakenteita koskevat suunnitelmat esittää ennakkoon Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen hyväksyttäväksi.

Päästöt ilmaan

7. Tuotantoalueella on käytettävä vähän pölyämistä aiheuttavaa imuvaunua. Toiminnassa on käytettävien muiden koneiden ja laitteiden on oltava myös mahdollisimman vähän turvepölyä aiheuttavia. Tuotantotoimet sekä turpeen varastointi ja kuljetus on koko alueella suunniteltava ja ajoitettava niin, ettei pölyä leviä tarpeettomasti ympäristöön.

Tuulen suuntaa ja nopeutta on seurattava. Pölyävät työvaiheet on keskeytettävä tuulen nopeuden ylittäessä 10 m/s.

Melu ja tärinä

8. Kuntoonpano, turvetuotanto ja varastotoiminnot on järjestettävä niin, että niistä ei aiheudu kohtuutonta melua.

Jätteiden käsittely ja hyödyntäminen

9. Jätehuolto on järjestettävä kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti sekä muutoinkin asianmukaisesti. Luvan saajan on pidettävä kirjaa toiminnassa syntyvistä jätteistä.

Ongelmajätteet on toimitettava käsiteltäväksi vastaan ottajalle, jolla on lupa niiden vastaanottoon. Luovutettaessa ongelmajätteitä ne on pakattava tiiviiseen ja jätteen vaaraominaisuuksilla merkittyyn pakkaukseen sekä on laadittava siirtoasiakirja.

Varastointi

10. Nestemäiset polttoaineet on säilytettävä kaksivaippaisissa säiliöissä tai muutoin varmistauduttava siitä, että polttoainetta ei pääse vuototapauksissa maaperään tai vesistöön. Voiteluaineet ja jäteöljyt on säilytettävä siten, että vuodot maaperään tai vesistöön on estetty.

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

11. Tuotantoalueen yhteyteen on rakennettava riittävä määrä paloaltaita siten, että alueella käytössä olevalla kalustolla voidaan tulta torjua kaikkialla tuotantoalueella. Lisäksi alueella on oltava osoitettuna yksi ns. ehtymätön vesilähde, josta tuotantokauden aikana saadaan sammutusvettä kaikissa olosuhteissa.

12. Toiminnan häiriötilanteista ja niiden aikaisista poikkeuksellisista vesien johtamisjärjestelyistä on viipymättä ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle ja Kuusamon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä tarvittaessa järjestettävä niiden edellyttämä tarkkailu.

Toiminnan lopettaminen

13. Mikäli lupakauden aikana tuotannosta poistuvilla alueilla tehdään tuotantosuunnitelmasta poikkeavia jälkihoitotoimiin liittyviä vesienjohtamisjärjestelyjä tai alue siirtyy jälkikäyttöön, on niistä ennakolta ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle. Tuotannosta poistuvien lohkojen vesiensuojelutoimia on jatkettava, kunnes toiminta ei enää sanottavasti ai-

heuta vesistökuormitusta ja ainakin kaksi vuotta toiminnan lopettamisen jälkeen.

14. Toiminnanharjoittajan on hyvissä ajoin, viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista, esitettävä ympäristölupaviraston hyväksyttäväksi yksityiskohtainen suunnitelma toiminnan lopettamisen edellyttämistä ympäristönsuojelua koskevista toimista ja tuotantoalueen jälkihoidosta. Hakemukseen on liitettävä esitys toiminnan lopettamisen jälkeisestä tarkkailusta sekä esitys niiden toiminnan päättymisen jälkeen mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta, joista toiminnanharjoittaja on vastuussa.

Vastaava suunnitelma on esitettävä myös, jos lupakauden aikana huomattava osa alueesta on poistunut tuotannosta ja kyseisellä alueella tehdään muutoksia vesienjohtamis- ja vesiensuojelujärjestelyihin.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

15. Luvan saajan on oltava selvillä toimintansa aiheuttamasta kuormituksesta ja sen vaikutuksista ympäristöön ja järjestettävä käyttö-ja päästötarkkailu sekä raportointi ja laadunvarmistus tämän päätöksen liitteen 2 mukaisesti.

Käyttö- ja päästötarkkailuohjelmaa ja raportointia voidaan päätöksen lainvoimaisuudesta huolimatta muuttaa ympäristölupaviraston hyväksymällä tavalla. Ympäristökeskus voi lisäksi tarkentaa käyttö- ja päästötarkkailuohjelmaa havaintoaikojen ja -paikkojen sekä mittausten, määritysten ja raportoinnin osalta.

16. Vaikutustarkkailun vesistötarkkailu on tehtävä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen määräämällä tavalla.

Kalataloustarkkailu on tehtävä Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskuksen määräämällä tavalla.

OHJAUS ENNAKOIMATTOMIEN VAHINKOJEN VARALLE

Vahingonkärsijä voi vaatia luvan saajalta korvausta ennakoimattomasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvasta tai muusta vesistöön kohdistuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta. Hakemus tulee tehdä ympäristölupavirastolle. Ennakoimattoman vahingon korvaamista koskevan hakemuksen yhteydessä voidaan esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskeva vaatimus.

RATKAISUN PERUSTELUT

Ympäristöluvan harkinnan perusteet

Kun toimintaa harjoitetaan tässä päätöksessä esitetyllä tavalla ja noudatetaan annettuja määräyksiä, toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Luvan myöntämisen edellytykset

Hankkeen vaikutusalueella ei ole luonnonsuojelualueita, erityisesti suojeltavia lajeja tai muita erityisiä luontoarvoja. Alueelta johdettavat vedet eivät ennalta arvioiden aiheuta niin merkittäviä vaikutuksia luontoon, ettei lupaa voitaisi myöntää. Toiminnasta voi aiheutua melua toiminta-alueen läheisyydessä ja kuljetusteiden varressa olevissa kiinteistöissä. Pölyä voi esiintyä kauempanakin tuotantotoiminnan luonteesta ja sääoloista riippuen. Lupamääräyksissä olevin rajoituksin pölyn leviämistä voidaan vähentää niin, ettei siitä ennalta arvioiden aiheudu huomattavaa haittaa tai vaaraa terveydelle. Myöskään kohtuutonta melua ei aiheudu.

Kun otetaan huomioon suon ja sen ympäristön tila ja maankäyttö ja luonnonolot sekä tuotantoalueelta tulevien päästöjen ehkäiseminen ja rajoittaminen, toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden vaarantumista, yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista ympäristössä tai kohtuutonta rasitusta naapuritiloilla.

Lupamääräysten perustelut

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavat määräykset ovat olosuhteet huomioon ottaen parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja ympäristön kannalta parhaan käytännön mukaiset.

Pumppauksen ulkopuolisina aikoina tapahtuvaa veden johtamista varten on määrätty rakennettavaksi selkeytysallas tai altaita, joilla tehostetaan lietteen pidättymistä.

Häiriötilanteita varten annetaan tavanomaiset varautumismääräykset. Yksityiskohtaisten määräysten tai ohjeiden antaminen kuuluu asianomaisille viranomaisille.

Ympäristöluvassa on annettava määräykset toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista, kuten alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä. Luvan saaja on vastuussa toiminnan loppumisen jälkeen mahdollisista ympäristövaikutuksista omalta osaltaan. Vaikutusten selvittämiseksi on jatkettava tarkkailua riittävän pitkän ajan. Lupakaudella tuotannosta poistuvien alueiden hoito ja tarkkailu on tehtävä ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Laaja-alaisiin vesienjohtamisjärjestelyihin on saatava ympäristölupaviraston lupa.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentin (506/2002) mukaan muun muassa toiminnan käyttö- ja päästötarkkailusta sekä raportoinnista on annettava määräykset lupapäätöksessä.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin perusteella toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Ympäristöä kuormittavan toiminnan harjoittajan on tarkkailtava erityisesti päästöjä, jotka ovat ympäristövaikutusten syntymisen kannalta keskeisimmässä asemassa.

Käyttö- ja päästötarkkailu

Käyttö- ja päästötarkkailuohjelma on päätöksen liitteenä. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus voi tarkentaa tarkkailuohjelmaa. Oleelliset muutokset edellyttävät luvan muuttamista.

Vesistötarkkailu

Lehdonsuo kuuluu Iijoen yhteistarkkailuun. Yhteistarkkailussa ovat olleet mukana myös kalankasvattajat ja yhdyskuntajätevesiä johtavat laitokset. Osa laitoksista on sellaisia, joiden lupa-asian käsittelee muu viranomainen kuin ympäristölupavirasto.

Vaikutustarkkailusta annetaan määräykset ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentin nojalla. Vaikutusten tarkkailu edellyttää selvillä oloa vaikutusalueen ympäristön tilasta. Ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momenttia on tarkistettu 1.7.2002 voimaan tulleella lailla (506/2002) siten, että tarkkailumääräykset voivat myös vaikutustarkkailun osalta olla yksityiskohtaisia.

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 2 momentin mukaan useat luvanhaltijat voidaan tarvittaessa määrätä yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutuksia. Lain perustelujen mukaan tämä on yleensä tarpeen silloin, kun samaa aluetta kuormittaa useita toimintoja, joiden vaikutuksia ei voida yksiselitteisesti erottaa toisistaan. Perusteluista on tehtävissä, yhdessä lakitekstin sanamuodon kanssa, johtopäätös, jonka mukaan yhteistarkkailua koskeva määräys voidaan antaa myös muissa tilanteissa.

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 2 momentin perustelujen mukaan yhteistarkkailu voidaan toteuttaa kahdella tapaa, joko määräämällä tarkkailu ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 ja 2 momentin nojalla yhteistarkkailuksi taikka sopimalla asiasta. Jos yhteistarkkailu on järjestetty sopimalla, ei ympäristönsuojelulain 46 §:n 2 momentin mukaista määräystä tarvita

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 3 momentin mukaan toiminnanharjoittaja voidaan luvassa velvoittaa esittämään tarkkailusuunnitelma muun ohella vaikutustarkkailun tarkemmasta järjestämisestä lupaviranomaisen tai sen määräämän viranomaisen hyväksyttäväksi. Lainkohdan perustelujen mukaan, sellaisina kuin ne ovat lainmuutoksen 506/2002 yhteydessä, ympäristön tilan tarkkailua koskevat määräykset voisivat olla yleispiirteisiä. Jos luvassa ei voida määrätä tarkkailusta yksityiskohtaisesti, sen tarkemmasta järjestämisestä määrää erikseen lupaviranomaisen määräämä viranomainen. Tässä tapauksessa tarkkailun delegointia puoltavat sekä vesistökohtaiset seikat että toiminnan luonne, mistä syystä vesistötarkkailu määrätään tehtäväksi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen määräämällä tavalla.

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 4 momentin mukaan päätös muun ohella ympäristönsuojelulain 46 §:n 2 momentin tarkoittamassa asiassa, eli yhteistarkkailuun velvoittamisessa on tehtävä, ellei päätöstä tehdä lupaa annettaessa tai muutettaessa, noudattaen mitä hallintolaissa säädetään. Kun vesistötarkkailusta päättäminen on delegoitu ympäristökeskukselle käyttää mainittu viranomainen hallinto-oikeuden yleisten oppien perusteellakin sitä päätösvaltaa, joka delegoinnin suorittaneelle viranomaiselle kuuluu.

Voimassa olevaa vesistötarkkailuohjelmaa sovelletaan siihen saakka kuin uusi ohjelma tulee voimaan.

Kalataloustarkkailu

Vaikutustarkkailun kalataloustarkkailuosa on tarkoituksenmukaista määrätä tehtäväksi kalatalousviranomaisen, Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskuksen määräämällä tavalla.

VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN

1. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen vaatimukset on otettu lupamääräyksissä huomioon.

2. Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskuksen vaatimukset on otettu lupamääräyksissä huomioon.

3.Kuusamon kaupungin ympäristölautakunnan ja Kuusamon kaupungin vaatimus lupahakemuksen täydentämisestä arviolla pintavalutuskentän ohi juoksutetun veden määrästä ja sen kuormitusvaikutuksesta hylätään, koska hakemuksessa on laskelmiin perustuva arvio myös syys-, talvi- ja kevätaikaisesta kuormituksesta. Kuusamon kaupungin ympäristölautakunnan ja Kuusamon kaupungin vaatimus ohijuoksutetun veden määrän ja laadun osalta on otettu tarkkailumääräyksistä ilmenevästi huomioon, mutta hylätty siltä osin kuin on tarkoitettu tavanomaista näytteenottoa ja virtaaman mittausta tiheämpää mittausta. Tarkkailumääräykset ovat tavanomaisia. Pintavalutuskentän ohi juoksutettavan veden selkeyttämiseksi on kuitenkin määrätty tehtäväksi lupamääräyksestä 2 ilmenevä selkeytysallas tai -altaat.

4. AA:n ja BB:n vaatimus lietteen poistosta on otettu lupamääräyksissä huomioon ja samoin vaatimus imuvaunun käytöstä.

5. CC:n muistutuksen osalta viitataan vastaukseen kohdassa 4. Vesistötarkkailu on määrätty suoritettavaksi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ja kalataloustarkkailu Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymällä tavalla, joten näiltä osin ei tässä luvassa anneta yksityiskohtaisia määräyksiä. Ennakoimattomien vahinkojen varalta on annettu ohjaus.

6. Irnin kylän vesialueen osakaskunnan ja Kuusamon yhteisten vesialueiden osakaskunnan vaatimusten osalta viitataan vastauksiin kohdissa 4 ja 5. Tarkkailutulosten perusteella imeytyskentän toiminta on ollut tarkoitettua. Päästötarkkailua koskeva vaatimus on otettu lupamääräyksistä ilmenevästi huomioon.

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Päätöksen voimassaolo

Lupa myönnetään toistaiseksi voimassa olevana.

Tarvittaessa ympäristölupavirasto voi ympäristönsuojelulain 58 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä muuttaa aikaisempaa lupaa tai ympäristönsuojelulain 59 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä peruuttaa luvan valvontaviranomaisen aloitteesta.

Lupamääräysten tarkistaminen

Luvan saajan on vuoden 2013 loppuun mennessä tehtävä ympäristölupavirastolle lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus uhalla, että ympäristölupavirasto voi määrätä luvan raukeamaan.

Hakemuksessa on esitettävä yhteenveto tuotantomäärästä tuotantokausittain, selvitys toiminnan vaikutuksista tarkkailua ja mahdollisia erillisselvityksiä koskevin yhteenvedoin sekä ehdotus tarvittavista toimenpiteistä vahinkojen poistamiseksi tai korvaamiseksi. Hakemuksessa on myös esitettävä käyttöpäiväkirjan vuosiyhteenvedot. Lisäksi hakemukseen on liitettävä tarvittavat selvitykset ja suunnitelmat ympäristökuormituksen vähentämiseksi toteutusaikatauluineen sekä soveltuvin osin muut ympäristönsuojeluasetuksessa määrätyt selvitykset.

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräyksiä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava ympäristönsuojelulain 56 §:n nojalla.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 41 §, 42 § 1 momentti, 43 § 1 ja 3 momentti, 45 § 1 momentti, 46 § 1 ja 3 momentti, 55 § 2 momentti ja 90 §

Jätelaki 4 §, 6 § ja 15 §

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Lupa-asian käsittelymaksu on 1 700 euroa.

Perustelu

30–300 hehtaarin suuruista turvetuotantoaluetta koskevan lupa-asian käsittelymaksu on 1 700 euroa.

Oikeusohje

Ympäristöministeriön asetus ympäristölupaviraston maksullisista suoritteista (1416/2001)

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Matti Hepola

Juhani Itkonen Simo Perkkiö

Päätöksen tekemiseen ovat osallistuneet puheenjohtajana ympäristölupaviraston johtaja Matti Hepola sekä ympäristöneuvokset Simo Perkkiö (esittelijä) ja Juhani Itkonen.

SP/pl

Tiedustelut, asian esittelijä, puh. (08) 5348 534

Liitteet

Valitusosoitus

Tarkkailuohjelma

Liite 1

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen ympäristölupavirastoon.

Valitusoikeus

Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika

Valitusaika päättyy **20.10.2004,** jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen ympäristölupavirastossa.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- ympäristölupaviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@om.fi)
- miltä kohdin ympäristölupaviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia ympäristölupaviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen ympäristölupavirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Isokatu 14, 6. kerros
postiosoite:	PL 113, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde (08) 5348 500; telekopio (08) 5348 550
sähköposti:	kirjaamo.psy@ymparisto.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 80 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Liite 2
LEHDONSUON TURVETUOTANTOALUEENN TARKKAILU

Tarkkailu järjestetään siten, että puhdistuslaitteiden toimivuus ja teho, tuotannosta aiheutuvat brutto- ja nettopäästöt sekä ympäristövaikutukset voidaan laskea tai arvioida riittävällä tarkkuudella kaikissa sää- ja virtausoloissa eri vuodenaikoina.

Käyttötarkkailu

Käyttöpäiväkirja

Käyttötarkkailu liittyy kiinteästi päästötarkkailuun. Käyttötarkkailun apuna pidetään käyttöpäiväkirjaa.

Käyttöpäiväkirjaan merkitään:

- tiedot tuotantotoiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta
- tiedot ojitus-, kunnostus- ja tuotantotoiminnan etenemisestä
- tuotantomenetelmä
- ojitusten yhteydessä tarkat kaivuajat ja -paikat
- vesiensuojelurakenteiden valmistuminen, kunnon seuranta, havainnot toimivuudesta sekä kaikki, myös väliaikaiset poikkeamat vesiensuojelusuunnitelmista
- laskeutusaltaiden ja sarkaojien lietesyvennysten tyhjentäminen
- ojastojen puhdistukset
- mittapadon asennus ja korjaukset sekä pumppaamon asennus, käyttöaika ja mahdolliset haitat
- mittapadon vedenkorkeuslukemat tuotantoaikana viikoittain
- vesinäytteiden ottoajat
- sadanta-, lämpötila- ja tuulihavainnot
- huomautukset, mm. rankkasateiden kestot ja seuraukset
- havainnot alapuoliseen vesistöön kohdistuvasta kuormituksesta sekä muusta kuormituksesta, esim. metsäojitukset
- jätehuoltoon liittyvät toimet
- pöly- ja meluhavainnot
- muut mahdolliset tapahtumat, joilla voi olla vaikutusta maaperään, vesistö- ja ilmakuormitukseen tai meluun.

Päiväkirja säilytetään tuotantoaikana työmaalla tai vastuullisen henkilön hallinnassa. Vastuuhenkilö ilmoitetaan ympäristökeskukselle. Päiväkirja säilytetään niin kauan kuin toimintaa jatketaan. Siitä laaditaan vuosittain yhteenveto, joka esitetään vaadittaessa viranomaisille ja liitetään lupamääräysten tarkistamishakemuksen asiakirjoihin.

Puhdistuslaitteiden tarkkailu

Puhdistuslaitteiden toiminnan ja tehon tarkkailussa noudatetaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen antamia ohjeita.

Päästötarkkailu

Tuotantovaiheen tarkkailu

Päästöjä vesistöön tarkkaillaan kahtena vuotena lupakauden aikana.

Purkautuva vesimäärä mitataan jatkuvatoimisin laittein pintavalutuskentän alapuolisella mittapadolla 15.5.–30.9. päästötarkkailuvuosina.

Näytteenoton yhteydessä näytteenottaja lukee aina mittapadon vedenkorkeuden ja tekee siitä merkinnän. Myös mittapadon ja mittalaitteen kunto tarkistetaan ja ilmoitetaan vioista.

Vesinäytteet otetaan mittapadolta kahden viikon välein 15.5.–30.9. Kaikki näytteet ovat kertanäytteitä. Vesinäytteistä määritetään COD_{Mn}, kiintoaine, Kok.P, Kok.N ja pH. Lisäksi kolme kertaa kesässä (kesä-, heinä- ja elokuun ensimmäinen näytekerta) määritetään PO_4-P, NH_4-N, NO_{2+3}-N ja rauta.

Poikkeustilanteiden tarkkailu

Poikkeustilanteissa (esim. kovat sateet, kaivutyöt) päästötarkkailuvuosina tuottaja ottaa ylimääräisiä kuormitusnäytteitä. Näytteet toimitetaan viipymättä laboratorioon, jossa niistä määritetään kiintoaine, kokonaisfosfori, kokonaistyppi, COD_{Mn} ja pH. Ympäristökeskus voi antaa tarkemmat ohjeet näytteenotosta.

Vaikutustarkkailu

Vesistötarkkailu tehdään Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen määräämällä tavalla ja kalataloudellinen tarkkailu Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskuksen määräämällä tavalla.

Raportointi

Päästöt ilmoitetaan brutto- ja nettolukuina. Päästöjen laskennassa käytetään hyväksi myös muilta tuotantoalueilta saatuja lukuja. Vuosipäästöt lasketaan ympärivuotisen aineiston perusteella käyttäen hyväksi tarkoitukseen soveltuvia koko vuoden seurannassa olevien havaintoasemien tuloksia. Päästötarkkailun tulokset toimitetaan niiden valmistuttua Kuusamon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle. Vuosipäästöistä laaditaan yhteenveto, joka toimitetaan ympäristökeskukseen helmikuun loppuun mennessä.

Vesistötarkkailun tulokset toimitetaan heti niiden valmistuttua tai viimeistään kuukauden kuluttua näytteenotosta Kuusamon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä ympäristökeskukselle suoraan vedenlaatu-rekisteriin siirrettävässä muodossa kolmen kuukauden välein. Vuosiyhteenveto valmistuu maaliskuun loppuun mennessä ja toimitetaan edellä mainituille viranomaisille sekä Suomen ympäristökeskukselle.

Kalataloustarkkailun tuloksista laaditaan vuosittain yhteenvetoraportti, joka toimitetaan Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskukselle sen määräämänä aikana sekä lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle, Kuusamon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Iijoen kalastusalueelle.

Laadunvarmistus

Tarkkailussa käytetään vahvistettuja standardeja tai muita kyseessä olevien viranomaisten hyväksymiä menetelmiä.

Tarkkailua koskevissa yhteenvetoraporteissa esitetään tulosten lisäksi tarkkailua koskevat epävarmuustekijät sekä käytetyt laskentamenetelmät. Raporteissa esitetään tarpeelliset tarkkailun tarkentamis- ja muutossuositukset.